

HRVATSKI

glasnik

Godina XVIII, broj 46

13. studenoga 2008.

cijena 100 Ft

U Aljmašu je priređen
Spomen-dan biskupa
Antunovića
i Dan hrvatskoga jezika,
u okviru kojega su u
prigodnom programu
učenici kazivali stihove
hrvatskih pjesnika

Foto: Stipan Balatinac

Komentar

Više novaca, još više pitanja

Kao što je poznato, ove je godine kao novina u financiranju mjesnih manjinskih samouprava uvedena dodatna potpora za obavljanje javnih zadaća. Tako su sve manjinske samouprave jednako dobile opću potporu od 555 tisuća forinti za djelovanje, a mogle su predati i molbu do 1. veljače kako bi došle do dodatnih sredstava prema obavljenim javnim zadaćama. Ovih je dana objavljeno kako manjinske samouprave ne mogu imati ostatka novca, nego ga moraju potrošiti ili prenijeti na iduću godinu, s tim da se onda ta sredstva moraju vezati za konkretnu zadaću, a sve to mora biti potkrijepljeno ugovorom, potvrđenom narudžbom ili drugim propisanim dokumentima. Premda nemamo cjelovite podatke, usudio bih se reći da su manjinske samouprave gotovo bez iznimke dosada isključivo trošile dobivena sredstva na priredbe i programe od zajedničkih interesa za cijelu mjesnu manjinsku zajednicu.

Manjinske samouprave i manjinski zastupnici, uz rijetke iznimke, otpočetka rade u društvenom radu, bez honorara, obavljajući javnu zadaću, kako se od njih i očekuje. Postavlja se stoga pitanje, nije li raspodjela potpore na ovaj način zapravo poticaj da se opća potpora za djelovanje potroši na honorare i njihov doprinos, a potpora za obavljanje javnih zadaća na programe i na sve ono što su samouprave i dosada, i to mirno možemo zaključiti, prilično dobro radile. To će reći da su otpočetka shvatile ono što je zakonodavstvo tek sada počelo uređivati, i to na nedokučiv način. Treba naglasiti da je riječ o toliko skromnim sredstvima koja u skladu s važećim propisima gospodarenja jedva su dostatna za nešto. A da i ne govorimo o tome da manjinske samouprave djeluju u prilično nesređenim okolnostima. Zakon propisuje obveze mjesnim samoupravama, odnosno načelničkim uredima – koji su primjerice dužni obavljati knjigovodstvo – da moraju osigurati prostoriju, poštanske troškove i troškove umnožavanja za rad manjinskih vijeća, ali u stvarnosti, zbog nedorečenosti zakona i Vladine uredbe o financiranju prema obavljanju javnih zadaća, nemaju svoje prostorije i druge odgovarajuće uvjete za rad. Za to im mogućnost ne daju ni proračunska sredstva. Uz to se sada očekuje još veće zalaganje od članova manjinskih samouprava oko administracije, daje se više posla dužnosnicima manjinskih samouprava, koji već i ovako ne stižu obaviti sve kako bi trebali, pogotovo ako u mjesnome načelničkom uredu nemaju odgovarajuće zaleđe.

I dok kao preporuka postoji mišljenje kako se potpora može potrošiti zapravo za djelovanje, za obavljanje zakonom okvirno određenih zadaća, otvara se pitanje na što se može potrošiti opća potpora. Samo strogo na djelovanje, što uključuje honorare i propisane doprinose, i za materijalne izdatke, putne troškove te slično, ili se ona može trošiti i na obavljanje javnih zadaća, na organiziranje priredaba, programa i drugih društvenih događaja?

Kako bi to shvatile manjinske samouprave kada to nije jasno ni zakonodavcima i nadležnima koji su donijeli nedorečene uredbe? Može li se očekivati onda bolji, uspješniji, učinkovitiji rad manjinskih samouprava? Ili je cilj nešto posve drugo? Da postojeća zbrka onemogućuje ozbiljno djelovanje, da se zadovolji pet vijećnika, a oduzme poticaj za poboljšanje rada. Čini se da su nedorečenosti zakona o pravima nacionalnih i etničkih manjina prenesene i na uredbe koje uređuju financiranje manjinskih samouprava. Mjesne manjinske samouprave pak i dalje rade svoj posao, ali dokle?

S. B.

„Glasnikov tjedan“

Prošloga su se tjedna sastali predsjednici državnih manjinskih samouprava kako bi usuglasili svoja stajališta prije sastanka s voditeljem Ureda premijera, ministrom Péterom Kissem koji ih je primio u srijedu, 5. studenoga. Kako čitamo na web-stranici Ureda premijera, ministar je naglasio kako su manjine u tekućoj godini za svoje potrebe dobile 500 milijuna više negoli lani, te kako i proračun za 2009. godinu predviđa više od održavanja postojećega stanja, a na određenim područjima ti se okviri čak i proširuju.

Trenutno su manjinske samouprave u sve većoj nedoumici kako dalje o načinima trošenja i obračuna državne potpore. S druge strane vidljivo je kako Vlada, kada se govori o manjinama i njihovu financiranju, u prvom redu komunicira i financira manjinske samouprave dok je civilna sfera na marginama i prepuštena raznoraznim natjecajima i snalaženjima. Manjinske su samouprave preuzele svojim programima i svojom djelatnošću ulogu civilne sfere, premalo politiziraju, tek izvršavaju zakonom dane obveze prema državi, koje se iscrpljuju u obračunavanju dobivenih sredstava. Stoga se s pravom u našem ovoj tjednom komentaru Stipan Balatinac pita: „I dok kao preporuka postoji mišljenje kako se potpora može potrošiti zapravo za djelovanje, za obavljanje zakonom okvirno određenih zadaća, otvara se pitanje na što se može potrošiti opća potpora. Samo strogo na djelovanje, što uključuje

honorare i propisane doprinose, i za materijalne izdatke, putne troškove te slično, ili se ona može trošiti i na obavljanje javnih zadaća, na organiziranje priredaba, programa i drugih društvenih događaja. Kako bi to shvatile manjinske samouprave kada to nije jasno ni zakonodavcima i nadležnima koji su donijeli nedorečene uredbe? Može li se očekivati onda bolji,

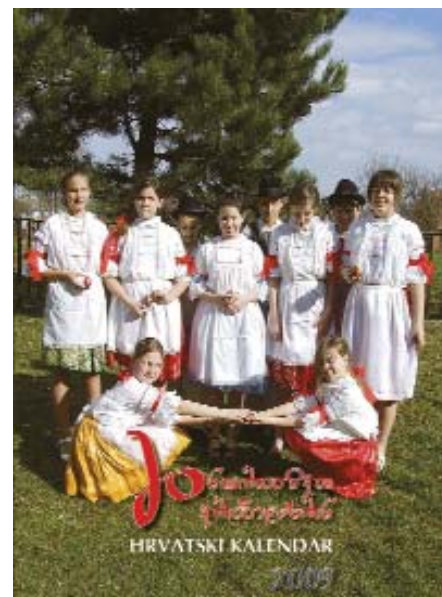
uspješniji, učinkovitiji rad manjinskih samouprava? Ili je cilj nešto posve drugo? Da postojeća zbrka onemogućuje ozbiljno djelovanje, da se zadovolji pet vijećnika, a oduzme poticaj za poboljšanje rada.” Čini se kako su nedorečenosti sve očitiije. Neki misle kako se državna manjinska politika i danas nalazi na onim načelima i osnovama iz 19. stoljeća kada su doneseni prvi zakonski akti reguliranja nekih manjinskih pitanja u tadašnjoj državi. Na sastanku s ministrom Kissem pozitivno je ocijenjen godišnji rad mješovitih manjinskih odbora koje zajednički održavaju s matičnim zemljama nacionalnih manjina. Prema njihovim preporukama, ostvareni su istaknuti razvojni projekti, kao što su održavanje Slovenskog radija u Mađarskoj, ulaganje u pečušku hrvatsku školu i Muzej sakralne umjetnosti Hrvata u Mađarskoj, projekt Slovačke kuće u Pilisszentkeresztu, ulaganje u Slovačku školu u Tótkomlósu, podizanje Ševčenkova kipa u Budimpešti, ili opskrba pojedinih manjinskih naselja s dvojezičnim natpisima.

Branka Pavić Blažetin

Obavijest

Naručite Hrvatski kalendar 2009

Obavještavam sve čitatelje Hrvatskoga glasnika i sve zainteresirane kako je ovih dana izašao iz tiska Hrvatski kalendar 2009. Na dvjestotinjak stranica, od kojih njih osamdesetak popraćeno fotografijama, te s nizom zanimljivih napisa, štivo je to koje će znati naći svoje mjesto u domovima Hrvata u Mađarskoj i šire. Hrvatski kalendar može se po cijeni od 500 Ft naručiti kod izdavača Croatica Kft. Adresa: Croatica Nonprofit Kft., 1065, Budapest, Nagymező. u. 49. Pf.: 495. Tel.: 269-1974, tel./fax: 269-2811, e-mail: croatica@croatica.hu.

Aktualno

Forum županijskih hrvatskih samouprava

U organizaciji Hrvatske samouprave Baranjske županije, 17. listopada održan je sastanak hrvatskih teritorijalnih samouprava u Uredu Skupštine Baranjske županije u Peču-hu. Među predavačima Foruma hrvatskih manjinskih samouprava Baranjske županije bili su: dr. János Hargitai, predsjednik Skupštine Baranjske županije koji je izlagao na temu: Iskustva rada teritorijalnih manjinskih samouprava u Republici Mađarskoj; Mišo Hepp, predsjednik Hrvatske državne samouprave, govorio je o suradnji HDS-a s teritorijalnim i mjesnim samoupravama.

Potom su nazočni predsjednici hrvatskih županijskih samouprava (koje su utemeljene u šest županija, uz glavni grad, od čega su se četiri odazvale pečuškom sastanku: Đurško-mošonsko-šopronska, Baranjska, Šomodska i Glavnogradska), održali kratka izlaganja o djelovanju na području svoga djelokruga. Branka Blažetin, glavna i odgovorna urednica Hrvatskoga glasnika izlagala je na temu: Suradnja Hrvatskoga glasnika s mjesnim i teritorijalnim samoupravama, a Gabor Győrvári, ravnatelj Hrvatske gimnazije Miroslava Krleže, predsjednik HDS-ova Odbora za školstvo, govorio je o Stanju školstva Hrvata u Mađarskoj i odgovornosti dužnosnika manjinskih samouprava.

Hrvati u Mađarskoj na izborima za manjinske samouprave udovoljili su zakonskim uvjetima utemeljenja šest teritorijalnih (županijskih) hrvatskih manjinskih samouprav uz Hrvatsku samoupravu grada Budimpešte, koja je već djelovala. Kako reče Stipan Vujić, izaslanik predsjednice Anice Petreš Németh, budimpeštansku Hrvatsku samoupravu glavni grad u ovoj godini pomaže s 17 milijuna forinti. U Budimpešti, po njegovim riječima, ima 19 okružnih hrvatskih samouprava, čiji rad usklađuje Hrvatska samouprava grada Budimpešte. Upoznao je nazočne s programima koji se ostvaruju i

financiraju tijekom tekuće godine. Predsjednik Skupštine Baranjske županije János Hargitai naglasio je kako je dugo postojao otpor zakonodavca, ali i državnih manjinskih samouprava stvaranju srednjega stupnja manjinskog samoupravljanja te kako ni danas nije riješeno pitanje njegova financiranja. Samouprava Baranjske županije pokušala je izradom jednog modela, čiju će svrsishodnost biti moguće ocijeniti istekom izbornog ciklusa, iznaći optimalne načine financiranja tri teritorijalne manjinske samouprave na svom području: hrvatske, njemačke i ciganske, i to iz svoga županijskog proračuna. Posrijedi je svota od deset milijuna forinti, od čega je Hrvatska samouprava Baranjske županije u 2008. godini dobila dva milijuna (uz to imaju državnu potporu za djelatnost teritorijalnih manjinskih samouprava 867 000 te 623 000 koje su dobili na natječaju za dodatnu djelatnost), gdje je točno navedeno u kojem omjeru i na što se može trošiti dodijeljeni novac. Županija je osigurala svu potrebnu infrastrukturalnu pozadinu, te pravnu pozadinu za nesmetan rad baranjske Hrvatske samouprave. Hargitai je pozvao nazočne na jači pritisak kod Vlade za rješavanje financiranja teritorijalnih samouprava. Naglasio je nedostatke izbornoga zakona koji, po njegovu mišljenju, ukinućem takozvanih povlaštenih mandata cijelu manjinsku političku scenu je zakinuo. Ukazao je i na problematiku izbornoga zakona nakon stupanja Hrvatske u obitelj Europske unije. Pozvao je nazočne da preko državnih samouprava nastoje rješavati proračun županijskih manjinskih samouprava. Mišo Šarošac je nazočne upoznao s načelom biranja zastupnika u Hrvatsku samoupravu Baranjske županije, i s njezinim programima u 2008. godini. Ove smo godine dosada imali sedam sjednica i donijeli 23 odluke, naglasio je Šarošac. Štefan Kolosar, predsjednik Hrvatske samouprave Đurško-

-mošonsko-šopronske županije, naglasio je težak položaj u kojem djeluje samouprava čiji je glavni cilj njegovanje hrvatskoga jezika te čuvanje kulture i snaženje nacionalne svijesti. Nemaju ureda, od županije za 2008. godinu dobili su 500 tisuća forinti potpore, uz to raspoložu sredstvima zajamčene državne potpore (867 000) i sredstvima iz natječaja za dodatne djelatnosti (osvojili su 43 boda temeljem kojih su dobili 323 000 Ft). Predsjednik šomodske Hrvatske samouprave Jozo Solga reče kako njih županijska samouprava u 2008. godini pomaže s milijun forinti, imaju ured i na raspolaganju jednog referenta, Mađara. Sjednice održavaju naizmjenice po hrvatskim naseljima u Šomodju i pomažu sve hrvatske priredbe u županiji iz svoga proračuna uz organizaciju središnjih županijskih priredaba. Požalio se na podcjenjivanje županije pri uključivanju Hrvata u prekogranične projekte te kako, uz Hrvate, u Šomodju županijsku samoupravu imaju i Cigani. Unatoč slabom odazivu sudionici pečuškog sastanka zaključili su kako je razmjena iskustava više nego korisna te kako bi u rješavanju neriješenih pitanja županijskih manjinskih samouprava trebalo zauzeti što prije zajedničke stavove.

Branka Pavić Blažetin

BUDIMPEŠTA – Sukladno Odredbama Pravilnika o organizaciji i radu Hrvatske državne samouprave, predsjednik Skupštine Mišo Hepp saziva sjednicu Skupštine koja će biti održana 15. studenoga 2008. godine s početkom u 11 sati u Narodnom domu u Baji (Szabadság u. 23). Predloženi dnevni red: 1. Izvješće predsjednika o radu između dvaju sjednica Skupštine; izvješće o izvršenju odluka kojima je rok istekao; izvješće o odlukama za koje je bio ovlašten predsjednik. Referent: Mišo Hepp, predsjednik, a) Izvješće zamjenika predsjednika. Referenti: Đuso Dudaš, Matija Šmatović, 2. Financijsko izvješće santovačke škole za razdoblje od 1. siječnja do 30. rujna 2008. godine. Referent: Joso Šibalin, ravnatelj, a) Odluka o vlasništvu zgrade dječjeg vrtića santovačke škole. Referent: Mišo Hepp, predsjednik, 3. Financijsko izvješće ZZHM-a za razdoblje od 1. siječnja do 30. rujna 2008. godine. Referent: dr. Ernest Barić, ravnatelj, 4. Financijsko izvješće Hrvatske državne samouprave za razdoblje od 1. siječnja do 30. rujna 2008. godine. Referent: Mišo Hepp, predsjednik, 5. Rasprava o nacrtu proračuna Hrvatske državne samouprave i ustanova za 2009. godinu. Referenti: Mišo Hepp, predsjednik, i ravnatelji ustanova, 6. Rasprava o Osnivačkom dokumentu Muzeja sakralne umjetnosti Hrvata u Mađarskoj i o djelovanju Muzeja. Referent: Mišo Hepp, predsjednik, 7. Rasprava o izmjeni Pravilnika za dodjelu odličja HDS-a. Referent: Mišo Hepp, predsjednik, 8) Razno, a) Rasprava o Osnivačkom dokumentu Saveza državnih samouprava. Referent: Mišo Hepp, predsjednik.

Budimpešta

Susret ministra Pétera Kissa s čelnicima državnih manjinskih samouprava

Voditelj Ureda premijera, ministar Péter Kiss, 5. studenoga – u okviru redovitih susreta – sreo se s predsjednicima 13 državnih manjinskih samouprava. Na susretu, u okviru kojega su razmotrena glavna manjinskopoliitička pitanja, naglašeno je kako su 2008. – u odnosu na prethodno razdoblje – sredstva namijenjena domaćim manjina porasla za više od 500 milijuna forinti, a promijenjenim sustavom financiranja mjesnih i regionalnih manjinskih samouprava honoriraju se obavljene zadaće. Podupiranje manjinskih samouprava s prosječno obavljenim zadaćama u odnosu na prošlu godinu poraslo je za 15%, ili 140 tisuća forinti. Ministar Kiss i predsjednici državnih manjinskih samouprava razmotrili su sredstva za manjine koja su predviđena u nacrtu proračuna za 2009. godinu. Péter Kiss naglasio je da proračun za 2009. godinu – unatoč poznatomu gospodarskom i financijskom stanju – predviđa više od održavanja postojećega stanja, a na određenim područjima ti se okviri čak i proširuju. Tako proračun za iduću godinu osigurava djelovanje manjinskih samouprava, povećava potporu državnim manjinskim samoupravama i održavanje njihovih ustanova. U znatnoj se mjeri povećava podupiranje projekata u poglavju Ureda premijera. Reagiravši na upit manjinskih čelnika, ministar je potvrdio kako jačanje kulturne autonomije spada među Vladine prioritete. Na susretu je posebno bilo riječi o unijskim natjecanjima s manjinskim sadržajima. Iz unijskih izvora koji služe razvijanju škola natječaja su osvojile 253 obrazovne ustanove, od toga 39 obrazovnih ustanova koje obavljaju manjinsku zadaću, što pokazuje da su manjine na obrazovnim natjecanjima bile uspješnije od svoje brojčane zastupljenosti. Ministar Kiss objavio je da će se na temelju iskustva prvog razdoblja promijeniti manjinski dio sustava natječaja: za manjinske ustanove neće biti uvjet 80-postotne iskorištenosti, a uvest će se i dodatni narodnosni bodovi. Ministar za manjine naglasio je da se ubuduće u europskim razvojnim planovima mora osigurati sustavno sudjelovanje manjina. Tijekom konzultacija bilo je riječi i o prijedlozima te uređivanju parlamentarnog zastupstva manjina.

www.meh.hu

Nova školska godina u Bačkoj

U Bačkoj 564 učenika, od toga 98 prvaša, uči hrvatski u školi

Učenici viših razreda u Santovu

Nova školska godina u Bačkoj počela je bez većih promjena u odnosu na prošlu školsku godinu, a položaj hrvatske nastave razlikuje se od naselja do naselja po obliku nastave, broju učenika i pedagoga. Od deset škola Hrvatski vrtić, osnovna škola i učenički dom u Santovu jedina je dvojezična škola u Bačkoj, koja je od jeseni umalo udvostručila broj učenika (179), o čemu smo već prije pisali. U ostalim naseljima ostao je mali broj učenika, (Gara 31, Kačmar, Bačino 20), posebno prvaša, dok je stanje nešto bolje u gradovima (Aljmaš 52, Vancaga u Baji 90), gdje je i njihov broj veći. Nigdje nije ukinuta nastava hrvatskoga jezika, a dobre su vijesti da je u Kalači hrvatski jezik, koji se dosada podučavao u obliku kružoka, u prvom razredu uvršten u satnicu, a u Čavolju, gdje već dugo nije bilo nastave hrvatskoga jezika, ona je pokrenuta u obliku kružoka. Slično je stanje i u predškolskom odgoju, broj djece veći je u gradovima. Ni nadalje nastave hrvatskoga jezika nema u Bikiću i Čikeriji, a odgoj na hrvatskom jeziku ni ove godine nije pokrenut u Bačinu.

Hrvatski kao predmet u okviru satnice ili u okviru kružoka (dijelom u Kalači, i Čavolju) u devet bačkih škola uči sveukupno 385 učenika, od toga 80 prvaša. U Santovu pak dvojezičnu nastavu pohađa 179 učenika (koji dijelom hrvatski uče kao predmet od 2. do 8. razreda), od toga 18 prvaša (koji pak pohađaju nastavu po redovnomu dvojezičnom programu). Dakle, sveukupno 564 učenika, od toga 98 prvaša uči hrvatski u Bačkoj, a 400-ak polaznika vrtića sudjeluje u odgoju na

hrvatskom jeziku. Najveća je promjena svakako u Santovu, gdje je ukinućem seoske škole velika većina santovačke djece upisana u hrvatsku školu, odnosno u vrtić (gdje je sada 63 djece).

Aljmaš

U Osnovnoj školi u Ulici Mihálya Vörösmartya, koja djeluje u sklopu mikroregionalne integracije što ju još čine Kunbaja i Čikerija, hrvatski kao predmet od 1. do 8. razreda uči sveukupno 52 učenika, u šest skupina. U prvi razred upisano je devet učenika – obavijestila nas je učiteljica hrvatskoga jezika Valerija Petrekanić Koszó. U odnosu na prošlu godinu ima pet učenika više, a osim nastave postoji i kružok hrvatskoga jezika. Predškolski odgoj na hrvatskom jeziku odvija se u dva gradska vrtića, s ukupno 33 djece. U Kossuthovoj ulici, u nekadašnjem „južnoslavenskom” vrtiću, koji je utemeljen prije 60 godina, radi odgojiteljica Gizika Fontányi Borsodi, a u Petőfiovoj ulici Ružica Mondo- vić Juhász. Osim toga u četiri gradska vrtića, 95 djece velike skupine hrvatski ima tjedno jedan sat.

Bačino

Kako nam reče učiteljica Marija Prodan, hrvatski uči od 1. do 7. razreda ukupno 22 učenika. Prvaša ima dvoje, a u 8. razredu nema polaznika. Kako nas je obavijestio predsjednik Hrvatske manjinske samouprave Franjo Anišić, nažalost, ni ove godine u mjesnom vrtiću nisu uspjeli pokrenuti odgoj na hrvatskom jeziku, koji je ukinut prije nekoliko godina.

Baja–Vancaga

Na bajsnoj Vancagi nova školska godina počela je očekivano. Nastavljena je tendencija prijašnjih godina, a ima i pozitivnih promjena. Kako nam reče ravnatelj tamošnjega Općega prosvjetnog središta Joso Ostrogonac, u prvom razredu imaju 40 učenika, što znači da u jednoj od dvije skupine 20 učenika uči hrvatski jezik. U jednom od dva vrtića, u vrtiću u Crkvenoj ulici u tri skupine ima 100 djece, a svi uče hrvatski jezik. Budući da se znatno povećao broj djece u vrtiću, gradska samouprava, kao održavatelj ustanove, osigurala im je još jedan status odgojiteljice, nakon čega sada imaju tri odgojiteljice hrvatskoga jezika. To je pozitivan pomak u odnosu na prošlu godinu, čime će se pospješiti odgojni rad na hrvatskom jeziku. Opće prosvjetno središte od jeseni ima 300 učenika u školi i 200 djece u vrtiću. S jedne strane stagnacija, s druge pak vrlo važno da je vancaska ustanova očuvala, barem zasada, svoju samostalnost, nije spojena s drugom ustanovom poput velike većine gradskih ustanova. I nadalje djeluje hrvatski kružok, u okviru kojega postoji mogućnost za njegovanje i očuvanje hrvatske kulturne baštine. S djecom rade dvije učiteljice, jedna u nižim, a druga u višim razredima. Osim toga imaju tri odgojiteljice hrvatskoga jezika u vrtiću, te jednog kolegu za kulturnu djelatnost sa spremom hrvatskoga jezika. Od 1. do 8. razreda hrvatski uči sveukupno 90 učenika, s prosječnim skupinama od 10–12 učenika. Osim spojene skupine 7–8. razreda, sve skupine rade samostalno, što se ocjenjuje pozitivnom tendencijom. Na sjednici nastavničkog vijeća u petak, 26. rujna, prihvaćen je godišnji plan programa za 2008/2009. školsku godinu. U kulturno-prosvjetnim radu očuvat će se i nastaviti već tradicionalni hrvatski sadržaji, kao što su jesenske tribine, berbena svečanost, prelo, Markovo, a nastaviti će se i suradnja s prijateljskim naseljem Labinom. Budući da su ove godine ugostili učenike iz Labina, nagodinu vancaski će učenici gostovati u Labinu.

Čavolj

Na poticaj mjesne Hrvatske manjinske samouprave, od jeseni je i u Čavolju pokrenuto

Od djece velike hrvatske skupine (na slici) u Gari je samo jedan prvaš upisan na hrvatski jezik

učenje hrvatskoga jezika u mjesnoj osnovnoj školi, zasada u okviru popodnevnog kružoka koji se održava četvrtkom od 15.30 sati.

Kako nam reče predsjednik Hrvatske samouprave Stipan Mnadić, od 1. do 8. razreda upisano je sveukupno 12 učenika, u prvom razredu troje učenika, u drugom dvoje, u petom i šestom po troje, u osmom jedan učenik, koje podučava učiteljica Roza Hodoš Kormányos.

Gara

Bez većih promjena odvija se odgoj i nastava na hrvatskom jeziku u garskoj osnovnoj školi. Kako nam reče učiteljica hrvatskoga jezika Smilja Zegal Faragó, od 1. do 8. razreda nastavu hrvatskoga jezika pohađa ukupno 31 učenik. U prvi razred upisan je samo jedan učenik. Nastava teče u spojenim skupinama: 1–3. (11), zatim 4. (5), 5–6. (7) i 7–8. razred (8). Od 1. do 3. razreda hrvatski podučava Ivan Kričković, a od 4. do 8. razreda Smilja Zegal Faragó. U vrtiću u spojenoj hrvatskoj skupini ima 15 djece, s kojima rade dvije odgojiteljice: Jadranka Kubatov Kis i Mirjana Rudić Keresztes.

Kaćmar

Mali je broj učenika i u Kaćmaru jer hrvatski od 1. do 8. razreda pohađa svega 20 učenika, od toga dva prvaša, u četiri spojene skupine 1–2, 3–4, 5–6. i 7–8. razred. Hrvatski se podučava tjedno pet sati, a u nastavi rade dvije učiteljice: Margitka Tupčija Ispanović u nižim, a Anica Matoš u višim razredima. Osim toga postoji i kružok za niže te više razrede – obavijestila nas je Anica Matoš.

Kalača

Na poticaj mjesne Hrvatske manjinske samouprave, prošle školske godine u Katoličkoj ustanovi Naše Gospe u Kalači pokrenuto je podučavanje hrvatskoga jezika u okviru kružoka. Od 1. do 12. razreda na hrvatski kružok upisano je 45 učenika. U novoj školskoj godini na hrvatski jezik upisalo se manje, svega 30 učenika. Kako nam reče predsjednik hrvatske samouprave Bariša Dudaš, razlog je tome za mnoge neodgovarajući popodnevni termin održavanja kružoka.

Ohrabruje međutim činjenica da je u novoj školskoj godini hrvatski jezik u 1. razredu uveden u satnicu. To znači da 14 prvaša hrvatski uči u okviru satnice tjedno četiri sata. Ostali učenici hrvatski jezik uče u okviru popodnevnog kružoka, tjedno dva sata. U nižim razredima hrvatski podučava učiteljica Marija Prodan, a u višima i gimnazijskim razredima časna sestra Aliks, Marija Baranji. Dodajmo da od 2. do 5. razreda hrvatski uči pet učenika, a od 6. do 12. razreda 11 učenika.

Dušnok

Kao i većina škola u Bačkoj, osnovna škola u Dušnoku djeluje u okviru integrirane ustanove, udružena s osnovnom školom u susjednom Fajsinu (Fajsz). Kako nam reče ravnatelj školskoga središta Tihamér Gorbai Nagy, u vrtiću imaju 114 djece, a u osnovnoj školi 250 učenika. U vrtiću svi sudjeluju u odgoju na hrvatskom jeziku, a u osnovnoj školi od 1. do 7. razreda hrvatski uči sveukupno 55 učenika. Od toga devet prvaša, u 2. razredu 10, a u 3. razredu 14 učenika. U spojenim skupinama 4–5. razreda imaju 14, a u 6. i 7. razredu po osam učenika. Hrvatski podučavaju dvije učiteljice: Judita Ambrus Sánta i Katalin Pálmai Pap.

Dolnjak–Baja

Hrvatski kao predmet na bajsom Dolnjaku od 1. do 7. razreda uči sveukupno 71 učenik, a u vrtiću u Kinizsiovoj ulici sva djeca (72), podijeljeni u tri skupine (sa po 24 polaznika), sudjeluju u odgoju na hrvatskom jeziku – reče nam kratko ravnatelj János Erős, voditelj najveće osnovnoškolske ustanove u Baji koja ima sveukupno 793 učenika. Hrvatski se podučava tjedno četiri sata (2 + 2), a to osim jezika podrazumijeva narodopis, ples i običaje. Nastava hrvatskoga jezika odvija se u sedam skupina, koje podučavaju Marija Mandić Galić i Anica Prodan Hoffman. Veći je broj učenika u nižim razredima (59): od toga prvaša u hrvatskoj skupini imaju 20, u 2. razredu 18, u 3. razredu 11, a u 4. razredu deset učenika. Samo mali broj, svega 12 učenika uči hrvatski u višim razredima.

Čikerija

Pošto je vodstvo mjesne škole anketiralo roditelje o tome žele li upisati svoje dijete na hrvatski jezik, prijavljeno je 12 učenika, pa se od 10. rujna u obliku kružoka opet uči hrvatski jezik i u Čikeriji. Kako nam uz ostale reče učitelj hrvatskoga jezika, ujedno i predsjednik Hrvatske manjinske samouprave Miloš Pijuković, tjedno imaju jedan sat hrvatskoga u miješanoj skupini. Budući da su se mogli prijaviti samo učenici od 3. razreda naviše, od 3. do 6. razreda prijavilo se 12 učenika, a nema učenika 7. i 8. razreda.

Otada se jedan učenik odselio, pa se broj učenika u hrvatskoj skupini smanjio na 11. To je dovoljno i nije, ali dobro je jer ipak omogućuje učenje hrvatskoga jezika.

Ohrabruje činjenica da je nakon nekoliko godina prekida hrvatski ponovno pokrenut, makar i u obliku kružoka, što ulijeva nadu u bolju budućnost. Ali kako dodaje predsjednik Miloš Pijuković, potrebno je dodatnih zalaganja kako bi se na hrvatski upisalo više djece.

S. B.

Trideset godina programa za manjine pri Mađarskoj televiziji

*Slavljenici Hrvatskoga stola u Viljanu
s predsjednicom Mađarskog parlamenta Katalin Szili*

Prije trideset godina, 16. kolovoza 1978. g., iz pečuškoga regionalnog studija Mađarske televizije, utemeljenog dvije godine prije (1976), počeli su se emitirati prvi programi na jezicima narodnosti koje žive u Mađarskoj (na hrvatskom, srpskom, tada zvanom hrvatsko-srpskom, i njemačkom jeziku): Naš ekran (preteča današnje Hrvatske kronike, Srpskog ekrana i Slovenske utrinke) i Unser Bildschirm. Tri godine poslije u segedinskome regionalnom studiju počelo je emitiranje emisije na rumunjskom jeziku, a 1983. iz istoga studija na slovačkome. Mađarska televizija pokrenula je i Romski magazin koji se obraća Romima u Mađarskoj, jedan put tjedno u trajanju od 26 minuta, a 1994. MTV počeo je emitirati magazin Ronda u kojem se javljaju sve ostale manjine (brojčano male manjine) u Mađarskoj. Rondo se od 2000. godine proširuje i jednomjesečnim tematskim Rondom u trajanju od 26 minuta. Program namijenjen Romima dopunjen je pokretanjem Ciganskog foruma, emisije pokrenute 2000. godine, koja se javlja svaka tri mjeseca u trajanju od 52 minute. Program za narodnosti pri javnoj televiziji jamči Zakon o manjinama donesen 1993. godine, te Zakon o medijima iz 1996. godine. Obadva zakona obvezuju MTV na proizvodnju narodnosnih programa. Mađarska je 1998. potpisala Okvirni sporazum Vijeća Europe o nacionalnim manjinama, a taj dokument jača nazočnost manjinskih programa u medijima. Manjinski se programi emitiraju s titlovima, pa su dostupni i razumljivi i većinskom narodu.

Katalin Szili, predsjednica Mađarskog parlamenta, na proslavi 30. obljetnice u Viljanu, 9. listopada, naglasila je važnost ovih programa u očuvanju interesa manjina kazav-

ši kako su manjine po mađarskom Ustavu ustavotvorni element te kako kultura manjina, zajedno s kulturom većine, čini ono što danas nazivamo mađarskom kulturom. Balázs Medveczky, dopredsjednik MTV-a, ističe kako manjinski programi obogaćuju ne samo MTV nego cijelu zemlju. Trinaest zakonom priznatih nacionalnih i etničkih manjina imaju pristup javnoj televiziji i emisije na svom jeziku. Romi, Grci, Poljaci, Armeni, Rusini i Srbi imaju uredništvo u budimpeštanskome, Hrvati i Nijemci u pečuškome studiju, Slovenci u Sambotelu, Rumunji i Slovaci u Segedinu. Hrvati imaju 26 minuta tjedno na M1 i ponavljanje iste emisije na M2. O točnom emitiranju 26-minutnih magazina teško je napisati u ovom trenutku bilo što. I dok smo, primjerice do rujna, Hrvatsku kroniku mogli gledati srijedom od 12.30, od rujna otprilike dva mjeseca bili su pomaknuti termini emitiranja poslije 15 sati, a po najnovijem Hrvatsku kroniku možete gledati srijedom u 13.30 na M1.

U proteklih trideset godina niz ljudi radilo je u emisijama na hrvatskom jeziku pri Mađarskoj televiziji, svima njima, pa i onima koji nisu nazočili središnjoj proslavi u Viljanu, pripada zasluga u očuvanju putem televizijske kamere vrijednosti koje su se pred njihovim očima iz dana u dan gubile, stvaranje priloga koji su danas izvori i dokumenti istraživanja prošlosti. A kako dalje, čitamo u prigodnom izdanju uz 30. obljetnicu naslova «Manjinsko ogledalo». Tako Judit Klein, voditeljica uredništva nacionalnih i etničkih manjina Mađarske televizije, kaže kako narodnosni programi svih trinaest zakonom priznatih nacionalnih i etničkih manjina tjedno u četiri sata, s prijevodom na mađarskom

jeziku, očekuju znatiželjnike. Vrijeme je da zatvorimo jednu stranicu i otvorimo novu. Danas smo suočeni s novim iskazima modernoga nacionalnog identiteta, digitalnim izazovima, konkurencijom, a cilj je ipak ostao isti: informiranje, prikazivanje života na materinskom jeziku pripadnika nacionalnih manjina. Moramo odgovoriti novim izazovima i zadovoljiti naraštaj koji dolazi ako i za dvadeset godina želimo informirati manjinsku zajednicu. Kako u spomenutom izdanju piše Ivan Gugan, urednik Hrvatske kronike: Naš je zadatak da iz tjedna u tjedan u 26 minuta prikažemo svakodnevice, da predstavimo kulturne i vjerske običaje hrvatske zajednice od Bizonje do Santova. U tome ne uspijevamo uvijek u potpunosti. Katkad nas koče tehničke prepreke ili sitne ljudske slabosti, ali ljubav prema pozivu i odanost manjinskoj zajednici uvijek pomažu...

bpb

Uskoro... Uskoro... Uskoro... Uskoro...

18. studenoga

Trideseta obljetnica hrvatskih emisija na Mađarskoj televiziji

U organizaciji Matice hrvatske Pečuh, Hrvatskoga kluba Augusta Šenoie i Hrvatske redakcije Mađarske televizije, 18. studenog obilježava se 30. obljetnica hrvatskih emisija na Mađarskoj televiziji. Svečanost će se održati 18. studenom (utorak) 2008. s početkom u 18 sati u Klubu (Pečuh, Ul. Tamása Eszea 3). Program svečanosti: nakon pozdravnih riječi slijedi Televizijski kolaž iz arhive Hrvatske kronike, a potom izlaganja – Mišo Balaž: Hrvatska kronika jučer, danas, sutra; Ernest Barić: Hrvatska kronika i hrvatski standardni jezik; Stjepan Blažetin: Hrvatska kronika očima jednoga gledatelja. Priredba će se održati uz materijalnu potporu Hrvatske državne samouprave.

BUDIMPEŠTA – Hrvatska manjinska samouprava XII. okruga srdačno Vas poziva na Javnu tribinu i kulturni večer koji će se održati 15. novembra, subotu, od 16 uri, u zgradi Samouprave XII. okruga (Ulica Böszörményi 23–25). U kulturnom programu sudjeluju, po staroj tradiciji, ženski zbor Ljubičica i tamburaši „Koprive” ter HKD Gradišće iz Petrovoga Sela, ke grupe su od glavno-gradske samouprave i materijalno podupirane. Poslije programa slijedi agape.

Teta Janja Petrić Odor

Dida je kazo: „Čiča Ivan bio je pravi popo!”

Teta Janja r. Petrić, od oca Vranje iz Čavolja i od majke Klare Pijuković iz Matevića, rođena 1924, napunila je 84. godinu. Osnovnu je školu pohađala u Čavolju, a kako reče, onda se materinski jezik podučavao dva puta dva sata tjedno, a uz to su imali i dva sata vjeronauka na bunjevačkom. To je bila crkvena škola, svako jutro su išli u crkvu moliti se. Tako su odgojeni, molili su ujutro, prije blagovanja u podne, i uvečer. Tako je i ona odgojila svoju djecu. Sad to više nije običaj, kako reče, ide su u crkvu samo „opravit” i „pokazat”. I njezin otac kad je imao posla, prvo je išao u crkvu, a zatim radit. U početku je radila kod kuće i na obiteljskom imanju jer „bačo je imo 40 holdi zemlje u Čavolju, a mamino je bilo izdato u Mateviću”. Zatim je do mirovine 15 godina radila u banci. Ima dva sina. Šandor, inženjer vodoprivrede, živi u Dunaharasztiu, a Vranjo, po struci veterinar, živi u Miškolcu, bavi se politikom, predsjednik je Skupštine Boršodsko-abaujsko-zemplenske županije i zastupnik u Mađarskom parlamentu. Brat Pajo živi u Sekсарu. Umirovljena danas živi sama u staroj kući Petrića.

– Čuli ste za Čavoljca Grgu Jasenovića, koji je bio i u Santovu (*gdje je župnikovao od 1911. do 1921. godine, rođen 1862. u Čavolju, umro u Baji 1923, op. a.*)? On je bio moje majke prvi pobratič, a kad je umro, moja je majka bila najbliži rod – ovim me je riječima dočekala teta Janja Petrić Odor u staroj obiteljskoj kući u Čavolju, znajući da dolazim iz Santova, a radosna što može s nekim „bunjevački divanit”. Povod moga posjeta upravo je njezino prezime Petrić, koje nam je danas najviše poznato po jednom od ponajboljih hrvatskih nogometaša, po reprezentativcu Mladenu Petriću. Manje je poznato da je majka biskupa Ivana Antunovića bila Manda Petrić, rodom iz Čavolja, iz obitelji Petrića.

Odmah smo uronili u prošlost, a teta Janja prisjetila se davnih dana, svoga djetinjstva kada joj je djed puno pričao o biskupu Antunoviću, ali i o drugim našim istaknutim ljudima, o događajima iz života čavoljskih Hrvata-Bunjevaca.

Sjeća se kako joj je djed u obitelji često pričao o Antunoviću: „On je bio pravi popo, čiča Ivan je bio pravi popo. Kad je dospio u Tavankut, za spavanje doli je metio pokrovac, a pod glavu ciglju.” – Morala sam odrast da razumim zašto je on tako pripovido – dodaje teta Janja. – Ni’ se držo da je on kogod, nego da pripada med svit.

A njezin djed često je ponavljao Antunovićeve riječi: „Saranite me nuz mamu u

Kalači, nemojte me metit med biskupe, i metite drveni križ da se pominju na me, da je taj križ živ.”

– Kad su jedared Švabi tili uzet pravo Bunjevcima u čavoljskoj crkvi, dida je očo u Kalaču kod biskupa Antunovića i kazo: „Švabi oče da nam uzmu pravo u crkvi, ako vi to dopustite, ja ću pokupit očenaše u džak pa ću donet, vamo istrest kod vaši noga, fala na viri!” – Kad je išo kući, popo je iz sobe na plebaniji gledao kroz pendžer i pito: „Što je, Šamo, di si bio?”. A on mu kazo: „Znaš ti dobro, zato me i pitaš.” I tako je još dugo ostao bunjevački u čavoljskoj crkvi, još i posli rata. Sad već i ne tražu Bunjevci – kaže sa sjetom teta Janja, koja vrlo rijetko ima priliku s nekim „bunjevački divanit”. Kako nam reče, tu je bila priko puta „komšinica Krista” s kojom je mogla „divanit”, ali je ona nedavno umrla. Smatra da su se Čavoljci vrlo odnородili. Zna i takvu zgodu kad su popisivali materinski jezik, pa je netko naznačio mađarski, s riječima: „Neću se popisivat Bunjevac, neću se sramotit.” – I onda smo stigli tamo di smo sad, da nas jedva ima – ističe jedan od uzroka zbog čega su se Bunjevci odnородili, zaboravili na svoje korijene, „zabašurili” materinski jezik. Slikovito nam reče: „Slaveni razmišljaju scem. Dobrog su srca, samo se lako prodadu.” Žalosno je što je tako.

– Moji sinovi sve razumu, sa mnom i oče, samo im mrzi divanit, jer ne znadu pravo – priznaje teta Janja napominjući da su nekad bila teška vremena u kojima nije bilo lako biti Bunjevcem.

„Fala Bogu kad ima štogod” – kaže teta Janja, na moje riječi da je posljednjih godina Hrvatska manjinska samouprava okupila bunjevačku zajednicu, osnovala dječju i odraslu folklornu skupinu, obnovila narodnu nošnju, pokrenula tečaj hrvatskoga jezika, a redovite su i bunjevačke priredbe na kojima se okupljaju djeca, mladi i odrasli.

Kad god je mogla, išla je na sve bunjevačke priredbe, ali sad već ne može nikud, čak ni na groblje. Bila je i u Kalači 2001. kada je postavljena spomen-ploča biskupu Antunoviću. Kod kuće sve će uradit, ali ne može pješačit. „Oče da mi odnesu sinovi, al ja sam se tu rodila, ja volim tu. Kažu mi i drugi, tu si sama, a reko, tamo ne mogu sidit kod kuće.” Dok su joj unuke bile male, više su bile tu nego kod kuće. Kako dodaje, mlada unuka koja ima 24 godine, kada dođe, kaže da su joj to bili najsretniji dani u životu.

I tako teta Janja, u staroj kući Petrića, čuva brojne uspomene iz prošlosti, o događajima iz svoga djetinjstva. „Ovu kuću je moj

čičo kasnije gradio, tu su bila dva brata u dvi kuće. Manda Petrić, majka biskupa Antunovića, rodila se u ovoj kući što je onda bila još stara kuća. Bačo nam već nije tušta pripovido, onda je došo rat. Dida je umro 1936, a ja sam imala 12 godina.” Nekada su u kuću Petrića dolazili naši istaknuti rodoljubi Ivan Petreš i Mišo Jelić.

– Kad je dida umro, Mišo je skuvo ribu, poduše. Baš se tako zgodilo da je petak bio. I posli je bio, i mama je bila kod njeg. Odnela mu je kulen, al kako je uvik kazo, posli berbe, jer onda je pravi. Dolazio je kod Petreša i vamo kod nas. Kad je mama bila, kašikom je jio kukuruze, a mama ga pita: – Čika Mišo, vi to ručate? A on joj kazo: – Sestro, drugo nemam. – Evo ja sam vam donela, nešto dimljenog. – Onda će danas biti svečani ručak.

– Odlazili smo na prelo u Baju. Bača Mišo poslo cidulje, s mamom smo sidile u drugom redu, a on je pito zašto nije došo Vranjo, moj bačo. Kad je bio kraj, na bilom širokom platnu pisalo je *Svi ste moji, Srbi, Bunjevci, Šokci i Raci*. Zdravo je bilo lipo. A još santovačke Šokice, već onda se Bunjevci nisu tako držali ko Šokci...

– Pravu staru bunjevačku kujnu smo imali, Petreš je svake nedilje došo na divan. – Slušaj, Ivane, ja ću s onog svita doć natrag ako me ne saraniš – kazo je dida. Kad je dida umro, kažu, još je i popo plako jer druga je izgubio. A bogme za godinu dana i Ivan je umro, a bio je 12-13 godina mlađi nego dida” – pričala nam teta Janja, a naš smo razgovor polako privodili kraju. No još je dodala: „Ne znam zašto su to tako zabašurili. Nekad je bilo tako, svako se držo svoga. Sentivanci su još većma divanili bunjevački, a sad već ni tamo ih nema. Komšinica Krista mi je rekla, neću dati da se drugo piše na križ nego bunjevački Janja Petrić, a sirota ona je umrla prije. Nema više toga u Čavolju, ni na križ ni na kovčeg se ne piše bunjevački” – kaže teta Janja žaleći što Bunjevci polako nestaju, a ostale su samo uspomene, sjećanje na prošle dane.

S. Balatinac

Predstavljanje knjige *Gradišćanski Hrvati u Mađarskoj i Hrvati u Slovačkoj*

Dana 23. listopada u Devinskom Novom Selu (Slovačka) predstavljena je knjiga Tomislava Jelića i Željka Holjevca *Gradišćanski Hrvati u Mađarskoj i Hrvati u Slovačkoj*, objelodanjene u Croaticinu nakladništvu (Zagreb–Budimpešta–Bratislava, 2006). I ovoga puta goste iz Mađarske: Čabu Horvatha, Miju Karagića, Matu Šmatovića, Andriju Pavlekovića i Marka Dekića dočekali su domaćini, predsjednik Hrvatskog saveza u Slovačkoj Juraj Cvečko i tajnica Jozefina Deničova.

U Savezovoj prepunoj auli publiku i predavače pozdravio je predsjednik Juraj Cvečko koji je najavio predstavljanje triju izdanja i predao riječ prvom izlagачu, dr. Miji Karagiću koji je, među inim, rekao: Mi koji živimo kao manjinci, u tuđemu kulturnom, jezičnom zagrljaju, radujemo se kada dobijemo knjigu na svome materinskom jeziku jer ona istodobno dokazuje naše bogatstvo, da su Hrvati na ovim prostorima živjeli dugo godina i da su obogatili ne samo svoju nacionalnu kulturnu baštinu nego i kulturu onih naroda s kojima stoljećima žive. Izlagач se sjetio početka stvaranja odnosno pružanja pomoći mladim hrvatskim znanstvenicima koji su se hrabro prihvatili toga teškog zadatka. Naime gradišćanska i bunjevačka hrvatska etnička skupina, glede pisane riječi, imaju najbogatiju prošlost u Mađarskoj. Istaknuo je doprinos jezikoslovca, sakupljača narodne baštine gradišćanskih Hrvata Frana Kurelca 1947/48. g., kada je registrirao postojeća gradišćanska naselja, kojih je bilo mnogo više nego danas. Otada je prošlo 150 godina i asimilacija je učinila svoje. Navedeni su uzroci asimilacije kao što su Drugi svjetski rat, kolektivizacija 50-ih godina, administrativna centralizacija, spajanje hrvatskih škola s većim mađarskim naseljima 70-ih godina, gubljenje hrvatskih dvojezičnih škola tijekom 1961/62. g. (od 58 ostalo je svega tri škole), mješoviti brakovi, migracijski tijekovi, a poslije 1945. potiskivanje crkve i ravnodušnost prema svemu što nas veže za hrvatsko stablo. Lako zaboravljamo i odričemo se naše prošlosti, materinskog jezika i kulturne baštine. Možda je to razlog modernog vremena i života, ali kada predstavljamo ovu knjigu i druga naša izdanja, uvijek sam naučio prositi nazočne da ne dižemo ruke tako lako od tih poteškoća te da u svojim domovima čuvamo hrvatski jezik, kulturu jer je to bogatstvo, a i naša moralna zadaća da se sačuvamo.

Ravnatelj Jozef Klačka naglasio je značenje pismenoga sudioništva «Prve riči», Uvodne riječi, triju republičkih predsjednika: hrvatskog Stjepana Mesića, mađarskog Lász-

la Sólyoma i slovačkog Ivana Gašparovića. Gosp. Klačka upoznao je nazočne s popisima hrvatskoga stanovništva od 1785. sve do 2001. g., u četiri naselja: Čunovo, Hrvatski Jandrof, Devinsko Novo Selo i Hrvatski Grob.

Treći je predavač bio autor knjige, dr. Željko Holjevac, docent Odsjeka za povijest na Sveučilištu u Zagrebu. On je govorio o tome koje su sve okolnosti potpomogle osmišljavanju povijesnog, geografskog i statističkog izdanja, radova koji su otpočeli prije osam godina i objelodanjeni u analizi hrvatskih naselja u zapadnoj Mađarskoj i Slovačkoj 2006. godine.

također gradišćanske pokrajine u koju su se njegovi preci doselili davne 1522. g. U knjizi se spominje veoma teška i nemila sudbina Hrvata u Moravskoj, koja bi se u 1947/48. mogla nazvati i genocidnom. Danas moravski Hrvati žive raseljeni po cijelome svijetu, za njima su ostala opustjela sela u kojima su živjeli 400 godina. Autor danas djeluje i živi u Beču.

Knjigu Svetoslave Kučerove „Slovaci u Hrvatskoj – od početka naseljavanja“, predstavio je profesor Matuš Kučera na slovačkom jeziku.

M. D.

Drago mi je što sam opet s vama, u ovome prekrasnom središtu koje je zapravo pokazatelj da hrvatsko biće ovdje opstoji, ima i budućnost. Dao Bog što više ovakvih knjiga i što više suradnika te zajedničkog rada nas iz Hrvatske i vas ovdje jer se moramo povezivati i međusobno pomagati. Hvala vam najljepša što ste mi uvijek bili dobri domaćini, uvijek me srce ovamo vuče. Zahvaljujem svima s kojima sam u zadnjih desetak godina najizravnije surađivao i u ime moga kolege Tomislava Jelića i u svoje osobno ime – reče gosp. Holjevac.

Predstavljene su još dva vrijedna djela. Predstavljajući autobiografske knjige Jozefa Lavické «Lipo naše selo», posvećeno južnomoravskim Hrvatima, bio je Petar Tyran, urednik Hrvatskih novina u Austriji. Iznoseći zasluge ambasadora Hrvata u svijetu, posljednjega Hrvata iz Prelištofa, u južnoj Moravskoj, glede očuvanja materinskog jezika, povijesti i bogatstva narodnih običaja, pripovjedaka i nošnji, vrednovao je autora, potomka najsjevernije stare hrvatske grane,

Trenutak za pjesmu Vesna Parun

Kas opsjednutih

Predugo ovaj život traje
a da nije ni započeo.
Izvedoše ergelu iz staje,
na konja drvenog svak je sjeo.

To zalet bijaše na dugu
suncokosu, na maglen klas.
Jedan kraj drugog, gle, u krugu
ukletu jezdimo. Sustaje kas

gizdavih životinja. Uzde se
kidaju. A jahači čude se
ne videć plahoj hitnji svrhu.

Stao si, blijed. Glavinjaš. Dokle?
I već ti netko vranca ote.
Sebe osedlaš. I nastaviš trku.

200. obljetnica rođenja „pretelya horvatszkoga naroda“

Bizonja znova otkriva Matu Drobilića

Obećavajuća kooperacija za otkrivanje gradišćanske literarne vrijednosti u Bizonji: dr. Nikola Benčić i Tilda Kőrösi

„Pretelya horvatszkoga naroda“ je dovi-dob gusta magla pokrila, bar u ovom dilu Gradišća. Zvana nekoliko znanstvenih studij-ov ter u Benčićevi knjiga shranjenih tekstov o njemu, jako se je rijetkokrat čulo o ovom rano-bizonjskom piscu, prevoditelju i prodavaču vlašćih hrvatskih knjig, sve dokle Tilda Kőrösi nije se dokopala do njega u prošlosti sjevernogradišćanskoga naselja, ter nije se prekomjerno zainteresirala za svojega zemljaka, ki se je narodio prlje dvisto ljet u Bizonji. Tako je peljačica kulturnoga doma ovu jesen htela da se posvećuje vekša pažnja spomenutom velikanu s tim neprikrivenim ciljem da se nanovič otkriva u rodnom selu ličnost Mate Drobilića (1808–1891), a i njegova djelatnost, s kom je pak prez sumlje položio književne temelje ovde živećih Gradišćanskih Hrvatov. Bizonjci su u septembru poiskali u Starom Gradu on stan kade je Mate Drobilić živio i umro, a položen je vijenac i na njegovom grobu u tom varošu. Da to ne bude samo jedna spomin-prilika prvenstveno za školare hrvatskoga jezika, prošloga utorka je u bizonjski kulturni dom bio pozvan akademik, strastveni istraživač i poznavalac literarne vrijednosti kod Gradišćanskih Hrvatov, dr. Nikola Benčić iz Željezna. On se je na neobični način približio Mati Drobiliću, gradskomu redaru, županijskomu gruntovničaru ki se je vjerojatno znao pominati još i na četiri jezici (slovački, hrvatski, nimški i ugarski), a do same smrti je djelao. Kako je rečeno pri njemu posvećenom književnom večeru, Drobiliću se je zaista uspio ugnjziditi u srce hrvatskoga naroda pokidob je štiteljem prikdao razumljivu, jednostavnu, domaću čakavščinu na koj su se pominali Hrvati u ovom dijelu Gradišća. Njegove knjige su najdene u farski biblioteka uprav tako kot i po seljački stani. Po Benčićevi riči ta njegova „šund“ književnost ne nosi nikakovu visoku vrijednost, ali ta najniža polica je odigrala jako veliku ulogu u našoj literaturi, na polovici 19. stoljeća. Onda je cijeli svit stao pred velikimi

promjenami, staro društvo se je srušilo, a med modernijimi spoznaji se je zbudio i nacionalizam, ki je med malimi narodi svenek jako oštar (to vidimo i dan-danas). Drobilićeva izdanja se štampaju u tiskari Aleksandra Czeha u Starom Gradu, a ova „godanya“ su zabavnoga i poučnoga karaktera, s motivi iz povidajkov (vilami, vitezi, zmaji itd., iz 12–13. stoljeća). Povidajke su prevedene većinom iz nimškoga, slovačkoga jezika na hrvatski, s ugarskim pravopisom. Nije u svakoj knjigi napisao svoje ime, ponekad je samo toliko dodao za autora da je „pretely horvatszkoga naroda“. Dr. Nikola Benčić je prilikom svojega dvojezičnoga referata ukratko predstavio sva njegova važna djela, iz kih su mjesna učiteljica hrvatskoga jezika Renata Novak, kot i Tilda Kőrösi štale u originalnom formatu. „Csudnovito godanye groficze Genovefe“, „Zabentani princzi“, „Plemeniti csi-ni cseskoga ferszta i viteza Stilfrida i szina nyegovoga Brunczvika“, „Godanye csesara Oktaviana“, „Csudnovito godanye dvi labudov“ su Drobilićeva najpoznatija i najčitanija djela, pak još i većputi tiskana. Uza to mu je bila najproširenija „Knjiga szanye“, u kombinaciji sanj i brojev, ter različiti horoskopi. – *Morali bi se pitati, kade ima on mjesto u našoj književnosti? Bizonja u onom vrimenu je bila centar duhovnoga žitka. Ovdje su živili takovi ljudi ki su diktirali literarni život, kot npr. i Matijaš Laáb ki je pisao evandjelje i htio je reformirati i gradišćanskohrvatski jezik. Ako govorimo o Drobiliću, moram reći da je on pripremio Hrvate zapadne Ugarske da oni čitaju druge romane, pjesme, i upravo tako postavio i temelj u jeziku, a potom su nek došli File Sedenik i Mate Meršič Miloradić. Budite gizdavi da imate jednoga Drobilića*

jer on je naš i vaš Bizonjac! – tako je hrabrio domačine ugledni profesor, gdo je ovput mjesnoj knjižnici prikdao i paket knjig iz serije Gradišćanskohrvatske biblioteke, u izdanju Hrvatskoga štamparskoga društva.

Tilda Kőrösi je još ta večer najavila da potporom mjesne samouprave namjeravaju izdati jur na Božić, reprint-izdanje Drobilićevoga „Csudnovitoga godanya groficze Genovefe“ u petsto primjerkov. – *Interesantno je da za naše stručnjake Mate Drobilić nije preveć važan, ali je za nas najvažniji jer je naš. Ovdje se je rodio ter živio, zato ga moramo i poštovati. Kako je on smatrao u 19. stoljeću da tribi dati ljudem u ruke hrvatsko štivo, mislim da će i danas mjesto imati u svakom bizonjskom stanu njegova knjiga – je rekla još kulturna menadžerica dotičnoga sela, a za ovu svoju ideju je dostala na svoju stran i dr. Nikolu Benčića. A nam, znatiželjnim i zainteresiranim štiteljem, ništa drugo ne ostaje nek da čekamo na specijalni božićni dar iz riznice, malo pogrišno pozabljenoga jubilara, ki zahvaljujući neobičnomu zanimanju mjesnih aktivistov, znova se otkriva. Ne samo pred bizonjskom publikom nek i pred javnošću cijeloga Gradišća, a morebit i širje.*

-Tiho-

Bizonjska dica su u septembru položila vijenac kod Drobilićevoga groba, a poiskala su i njegov stan, ter zgradu u kojoj je Aleksander Czeh osnovao prvu samostalnu tiskaru Staroga Grada

Šezdeseta obljetnica crkve u Starinu

SAMBOTEL – Društvo sambotelskih Hrvatov prvi put poziva Hrvate, penzioniste u dotičnom gradu na sastanak 16. novembra, nedilju, početo od 15 uri. U kulturnom programu nastupaju hrvatski školari Osnovne škole Mihálya Vácia, dica iz čuvarnice „Čarobni dvorac“ i jačkari „Djurdjice“, pod dirigiranjem Eve Štefanić-Szerdahelyi. Dosad je rasposlano 50–60 pozivnic za hrvatske umirovljenike, a kako je rekao Laslo Škrapić, u predbožićno vrime će njevi aktivisti poiskati s malim darom i sve te penzioniste ki su betežni, ali nisu jur u stanju posjetiti različite priredbe.

PEČUH – U organizaciji Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Pečuhu, 11. studenoga održana je interdisciplinarna konferencija naslova Hrvatsko-mađarske veze, kojoj je sudjelovalo 13 predavača. Rad se odvijao u tri sekcije, a među predavačima bio je i pročelnik Slavenskog instituta filozofskog fakulteta Sveučilišta u Pečuhu Dinko Šokčević koji je izlagao na temu: Nekoliko stereotipnih slika iz povijesti mađarsko-hrvatskih odnosa. Sociolog Ivica Đurok govorio je o glavnim značajkama hrvatskog i mađarskog zakona o manjinama. Konferenciju je pozdravila i konzul gerant Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu Vesna Njikoš Pečkaj. Među predavačima bili su: Tamas Miszler, Zoltán Hajdú, István Gyermán, Tünde Sipos, Gábor Máté, Tamás Kondor, Tünde Minorics, Gábor Szeberényi, Éva Halász, Szabolcs Varga, Zoltán Gózszy i Imre Ress.

PEČUH – U organizaciji Instituta povijesnih znanosti Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Pečuhu i Zaklade Odjela za Njemačku povijest i kulturu u Jugoistočnoj i srednjoj Europi, u Pečuhu je 13. studenog održan skup pod nazivom Dijalog prijelaznika granica. Sedam sudionika ovoga svojevrsnog foruma iz pet zemalja promišljalo je na temu granica kao čvrstih ograda razdvajanja, ali i kao prostorima prožimanja i dinamičnog razvoja, što je posebice značajno za kulturu i one koji se njome bave, stalno prelaženje bar kulturološkim dijalogom nacionalnih granica. Danas se voli govoriti o interkulturalnom pluralizmu koji ostvaruju ti prijelaznici. I ovaj forum, ili, kako su ga organizatori nazvali, razgovor na podiju, kretao se oko rečenoga. Forumu su sudjelovali Klaus Werner Johannis, gradonačelnik Sibiu, Dubravka Valić Nedeljković, docentica novosadskog sveučilišta, Zvonimir Ivković, nekadašnji intendant osječkoga Hrvatskog narodnog kazališta, Gábor Frank, ravnatelj njemačke škole, Valéria Koch i dopredsjednik Njemačke državne samouprave Márton Méhes, Zoltán Ágoston, urednik časopisa Jelenkor, Gerhard Seewann s Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Pečuhu.

U nedjelju, 26. listopada, svečano je obilježena 60. obljetnica izgradnje crkve u Starinu. Tim su povodom mjesna i hrvatska samouprava skupa sa župnom zajednicom postavile spomen-ploču na zid crkve u čast starinskim žrtvama Drugoga svjetskog rata. Na svetoj misi – koju su služili pečuški biskup Mihály Mayer i župnici: seksarski Ladislav Bačmai, vajslovski Jozo Egri i šeljinski Sándor Horváth – održano je i krizmanje. Krizmana su djeca iz Ivanidbe, Šeljina i Starina. Nakon mise biskup je posvetio spomen-ploču i nedavno obnovljenu osnovnu školu. Zatražio je Božji blagoslov za sve učenike i učitelje te male škole, i naglasio kako obnavljanje zgrada ima smisla samo onda ako se u školi osim nastave skrbe i za duhovni razvitak djece, kao što je to Starinu. U svezi s crkvenom obljetnicom reče da je vrlo bitno što crkva u Starinu već 60 godina iz tjedna u tjedan pruža mogućnost sastajanja vjernicima.

Prema povijesnim izvorima, Starin je već

1333. g. imao župnika i crkvu od pruča i blata. U 15. stoljeću sagrađena je crkva od tvrdog materijala, koja je uništena za vrijeme vladavine Turaka. God. 1851. u selu je podignuta škola i kapela posvećena Sv. Ivanu Nepomuku. Umalo punih sto godina poslije, 1947. g., kapelan Jakab Müller-Meggyes pokrenuo je pripreme za izgradnju crkve. Po sjećanju Starinaca upotrijebljeni su građevni materijali iz razorenih grofovskih gospodarskih zgrada, a za ono što se moralo kupiti, mještani su sami sakupili novac. Starinci su sudjelovali i u izgradnji dragovoljnim radom. Crkva je sagrađena u zadnjem (političkom) trenutku, naime već 1949. g. u susjednim Križevcima nije dana dozvola za podizanje crkve. Radovi su počeli u proljeće 1948. g., a završeni iste godine potkraj listopada. Crkvu je planirao ing. Lajos Taray u neogotičkome stilu, izvođač je bio Béla Kromer, a oltarsku sliku, koja prikazuje uskrsloga Krista, izradio je slikar Asztrik Kákony 1968. g.

t. k.

Bogata jesen u Mlinarcima

Berbena povorka

Hrvatska manjinska samouprava u Mlinarcima smatra važnim zadatkom očuvanje tradicija, običaja te njihovo predavanje mladim naraštajima, stoga već lani, u suradnji s osnovnom školom, započela je niz priređivanja starih seoskih običaja. Priređeno je krunjenje kukuruza, prikaz starih jela od kukuruza, izradba pisanica, održavanje dana tradicionalnog jela mazanica, a jednako tako i berba grožđa.

Ove je godine berbena povorka priređena zajedničkim snagama hrvatskih manjinskih samouprava Mlinaraca i Pustare, te županijske manjinske samouprave. Prekrasno okićene konjske zaprege, traktori s mnogo grožđa i šarenoga jesenskog lišća, mještani u narodnim nošnjama oživjeli su ulice i kroz cijelo selo čula se hrvatska glazba i pjesma. Djeca, mladež i stariji jednako su se popeli na prijevozna sredstva kušali mošt, grožđe i pjevali.

Povorka je krenula iz Mlinaraca po ulicama, a zatim je nastavila prema susjednoj Pustari, da bi na pojedinim mjestima zastala i prikazala kratak program: mališani i učenici škole izvodili su hrvatske plesove, puhački orkestar «Nostalgija» i ženski pjevački zbor iz Mlinaraca zabavljali su mještane hrvatskim pjesmama. Ubrzo su se pridružili i gledatelji veselome društvu i započeli plesati na ulicama, nudili ih kolačima, pićem i pljeskali im.

Najzanimljiviji je bio prikaz izradbe mošta. Grožđe su stavili u veliku kacu, žene su muškarcima oprale noge, pa se nogama gazilo grožđe, kao što je nekada bilo. Svatko je kušao je li ukusniji i slađi mošt u kojem su se kupale i muške noge, pa je nestao do posljednje kapljice.

Pozivači na hrvatskom i mađarskom jeziku pozivali su ljude na večernju zabavu

gdje je „Nostalgija” svirala stare hrvatske pjesme koje su se nekoć svirale na zabavama.

Također u listopadu, u mlinaračkom domu kulture priređena je hrvatska kulturna večer s gostovanjem plesnog ansambla «Baranja» iz Pečuha. Njih je pozdravila predsjednica mjesne hrvatske manjinske samouprave Kristina Gerolj i zahvalila na nastupu u Mlinarcima, gdje taj ansambl još nije nastupao.

Gostovanje plesne skupine, saznali smo od njegova voditelja Đure Jeranta, ostvarilo se potporom Javne zaklade za nacionalne manjine. Izabrali su Mlinarce jer još nikada nisu bili u tome hrvatskom naselju.

„Baranja“ je temperamentnim i kvalitetnim točkama te izborom plesnih koreografija i glazbe koje se temelje na izvornim tradicijama Hrvata u Mađarskoj, ugodno iznenadila gledatelje. Imali su prigodu diviti se nadmetanjima plesača u plesovima iz Podravine, djevojačkim plesovima iz Šomoške županije, bošnjačkim igrama iz okolice Pečuha, šokačkim igrama iz Katolja, bunjevačkim plesovima te plesovima iz Moldove i Kalače. Tamburaški orkestar pod vodstvom Tomislava Taradije pokazao se izvrsnom pratnjom za plesove, no posebnim sviranjem također je izborio oduševljenje gledatelja.

Vrlo mladi izvođači, u prekrasnim nošnjama, pokazali su zavidnu razinu plesnog i sviračkog umijeća, izuzetnu uvježbanost što je i publika nagrađivala burnim pljeskom. Nakon nastupa i Mlinarčani su mogli isprobati nekoliko koraka na tamburašku glazbu.

S voditeljem ansambla porazgovarali smo i o tome kako bi mogla njihova umjetnička škola pomoći u podučavanju hrvatskih plesova u pomurskim naseljima, gdje nedostaju stručnjaci.

Suradnja na polju turizma

U organizaciji Hrvatske manjinske samouprave Stolnog Biograda i Visoke škole „János Kodolányi” u Siófoku, 6. studenog u prostorijama visoke škole održana je konferencija s tematikom „Suradnja Hrvatske i Mađarske na polju turističkih ulaganja”.

Konferencija iznad tradicionalnih turističkih povezivanja omogućila je da sudionici zavire u razvoj turizma u Hrvatskoj, da se prikaže zakonska i gospodarska okolica turističkih ulaganja te da se sažmu dosadašnja i buduća mađarska ulaganja. Osim toga obraćala je pozornost i na aktualno stanje tržišta hrvatskog turizma, koje se dinamično razvija. Među predavanjima mogla se pronaći i informacija o mogućnostima turističkih ulaganja.

Pozdravne riječi uputio je István Vizi, ravnatelj spomenute visoke škole, gdje se također može učiti struka turizma.

Smiljan Šimac, opunomoćeni ministar u Veleposlanstvu Republike Hrvatske u Budimpešti, govorio je o važnosti turizma u hrvatskom gospodarstvu.

Mađarsku, kao jednu od najznačajnijih tržišta za Hrvatsku, predstavio je Marin Skenderović, voditelj Ureda Hrvatske turističke zajednice u Budimpešti.

Tamara Lahovski Fox, viša pravna savjetnica u Agenciji za promicanje izvoza i ulaganja Republike Hrvatske, predložila je pravne okvire stranih ulaganja u Hrvatskoj. Péter Györgydeák, predstavnik međunarodnog odjela Ministarstva samouprava, sažeo je ulogu zbratimljenih gradova Hrvatske i Mađarske na području turizma. Gabor Györfvári, predsjednik Odbora za odgoj i obrazovanje Hrvatske državne samouprave, govorio je o hrvatsko-mađarskoj suradnji na polju obrazovanja te podupiranju turizma i turističkih ulaganja.

PEČUH – U organizaciji Mađarskoga društva sociologa i njegova stručnog odjela za istraživanje nacionalnih i etničkih manjina, Regionalnog ogranka Mađarske akademije znanosti u Pečuhu te Odjela za znanost o državi i pravu Sveučilišta u Pečuhu, od 14. do 15. studenog u Pečuhu se održava konferencija naslova Nastojanja k manjinskoj autonomiji u srednjoj Europi – u prošlosti i sadašnjosti. Među dvadesetak predavača iz Mađarske, Rumunjske, Srbije jesu i Ernest Barić koji izlaže na temu Nastojanja k hrvatskoj autonomiji – očima jednoga jezikoslovca, te Andor Végh koji zajedno s Norbertom Papom izlaže na temu Nastojanja k autonomiji Albanaca u istočnoj Makedoniji.

Beta

Zasjedao Odbor za mladež i šport Skupštine HDS-a

Sukladno Pravilniku o organizaciji i radu, 8. studenoga u budimpeštanskom Uredu Hrvatske državne samouprave održana je sjednica Odbora za mladež i šport. Pozivu se odazvalo četvero vijećnika petočlanog Odbora, a sastanku, kojemu je predsjedao Geza Völgyi, sudjelovao je i Jozo Solga, voditelj HDS-ova Ureda, koji je članove Odbora ukratko upoznao s nacrtom proračuna za 2009. godinu. Kako uz ostalo reče, pred Mađarskim je parlamentom već treća inačica državnoga proračuna za 2009. godinu. Prema raspoloživim podacima, proračun HDS-a planiran je s prihodima od 330 milijuna i 694 tisuće forinti te troškovima od 313 milijuna i 275 tisuća forinti. Pričuva je planirana sa 17 milijuna i 419 tisuća forinti, od čega je 10 milijuna predviđeno kao intervencijska pričuva za ustanove, a ostatak je planiran za opću pričuvu. Uz prijedlog da se za sportski susret hrvatskih učenika osigura pola milijuna forinti, članovi Odbora za mladež i šport prijedlog nacrtu proračuna za 2009. godinu Skupštini HDS-a jednoglasno su predložili na usvajanje.

Članovi Odbora razmotrili su i nacrt Plana rada Odbora za mladež i šport, pri čemu su bili suglasni da se kao i lani planira godišnji susret hrvatske mladeži, nadalje hrvatski malonogometni turnir, a da se ove godine – poradi boljeg povezivanja naših školskih središta i učenika – ustroji i sportski susret za hrvatske učenike.

SERDAHEL, SUMARTON – Hrvatsko kazalište iz Pečuha gostovalo je u Pomurju s predstavom Antuna Karagića *Pošteni varalica*. Vrlo uspješan nastup glumaca Hrvatskoga kazališta u oba naselja pratilo je pedesetak gledatelja.

KERESTUR – U organizaciji mjesne vjerske zajednice i doma kulture, povodom dana Svih svetih priređena je zajednička molitva kod spomenika palim borcima u Drugome svjetskom ratu.

Park Botha Straussa 30. kolovoza u Vígszínházu na hrvatskom jeziku

U budimpeštanskom kazalištu Vígszínház 30. studenoga s početkom u 19 sati gostuje Hrvatsko narodno kazalište iz Zagreba s predstavom *Park* nastalom, premijerno u zagrebačkome Hrvatskom narodnom kazalištu, na podlošku teksta dramatičara Botha Straussa, u režiji Jánosa Szikore. Predstava se preporučuje samo odraslim osobama. Tekst Botha Straussa na hrvatski jezik presadio je Nenad Popović, a u glavnim ulogama su poznati prvaci hrvatskoga glumišta, među kojima i glumac pečuskoga Hrvatskog kazališta Slaven Vidaković: Alma Prica (Titanija), Zijad Gračić (Oberon), Leona Paraminski (Helen), Mirta Zečević (Helma), Goran Grgić (Georg), Franjo Kuhar (Wolf), Božidar Boban (Ciprijan), Žarko Potočnjak (Erstling), Dušan Gojić (Hofling), Iva Mihalić (Djevojka), Mitja Smiljanić (Dječak 1), Slaven Vidaković (Dječak 2), Mladen Kovačić (Dječak 3), Tena Jelić Gajski (Smrt), Vedran Živolić (Titanijin sin), Laurent Atangana (Crni dječak), Judita Franković (Konobarica), Momir Pjevač (Konobar), Marin Grbin (Mali Hofling).

Tekst *Park* Botho Straussa posvetio je Peteru Steinu, redatelju praizvedbe. Dvadeset i pet godina poslije prvi put stigao je i na kazališnu scenu Hrvatske. Botho Strauss jedan je od najpoznatijih modernih njemačkih dramatičara čiji se tekstovi već tridesetak godina s velikim uspjehom izvode na mnogim svjetskim scenama, a postavljaju ih redatelji poput Petera Steina, Patricea Chereaua i Luca Bondya. U Hrvatskoj je gotovo nepoznat, samo je jednom izvedena kazališna predstava prema njegovu tekstu, „Turističkim vodičem” što ga je 1994. u Gaveli režirao Bobo Jelčić.

Park je inspiriran Shakespearovim „Snom Ivanjske noći”, a sam autor, kao uvodni tekst u njemačkim tiskanim izdanjima, napisao je ovo: „Valja zamisliti: jedno uspješno društvo, gotovo podjednako udaljeno od svetih stvari i bezvremene pjesme (i već malo umorno), umjesto da podlegne nekom mitu ili ideologiji, podlegne geniju umjetničkog djela. S tog motrišta, likovi i radnje ovoga novog komada zaposjednu i

motivirane, izdignute i izigrane su duhom Shakespeareova „Sna Ivanjske noći”. Stoga, kao što nitko od nas ne može voditi vlastiti život, već samo život podređen stotinama vrsta viših i podzemnih uvjetovanosti, „struktura”, tako su i suvremenici, koji se ovdje pojavljuju, ovisnici i ideolozi pod čarobnjačkom palicom jedne stare, nepronicljive komedije.

Dok su Puk i Oberon usnulima u Atenskoj šumi dali cvjetni sok, ovdje je za obmanu personalu u osjetila nakapano jedno umjetničko djelo kao takvo. Dolazi do preobrazbi, ono izaziva preokrete ljudi, duhova, radnji – „San Ivanjske noći” se ne prestaje nastavljati, a nitko nije ostao budan i donio ono dobro protusredstvo da bzo sve oslobodi njihove zablude. Autor je zadržao i neke od likova „Sna Ivanjske noći”, točnije Oberona i Titaniju, dok se Puk pojavljuje iskrivljen u liku Ciprijana, umjetnika koji služi Oberonu. Titanija i Oberon, vilinska bića, nalaze se na Zemlji kamo su se spustili iz nekih viših sfera kako bi među ljude vratili požudu i strast. To pokušavaju na različite načine – od toga da se razodijevaju pred ljudima u parku, do Titanijinih očajničkih pokušaja izravnijeg zavodjenja.

Međutim plan im baš ne uspijeva, pa oni zapnu u svome ljudskom obličju, i na Zemlji ostanu niz godina, međudobno žrtvujući hladnoću, ispraznost, te nekomunikaciji i vlastiti odnos. Titanija, poput Minotaurrove majke, dobije sina s bikom u kojeg se zaljubila u trenutku ludila, a Oberon se pretvori u Mittenzweia koji, zaboravivši komad i lik iz kojeg je došao, svjesno vodi potpuno ljudski život gdje su najvažnije stvari banalnosti poput prometne nesreće. Ništa bolje nisu prošli ni Shakespearovi ljubavnici koji se u ovom komadu pojavljuju kao pravnik Georg, njegov prijatelj Wolf, poučavatelj u autoškoli, te njihove žene Helen i Helma. Strauss dosta vjerno slijedi linije zaljublivanja i odljublivanja Shakespearove četvorke, s tim da su motivacije i njihove životne priče različite, a sretan svršetak se jedva može naslutiti.

uredništvo

Dan đачke samouprave

Dok se jelo, rješavala se i anketa

U serdahelskoj osnovnoj školi u listopadu se uvijek priređuje Dan đачke samouprave kada se izaberu novi vijećnici samouprave, predsjednik i predsjedništvo. Nakon igre parlamenta slijedi program u opuštenijem ozračju. Svaki razred kuha nešto na dvorištu, što nakraju vrednuje ocjenjivački sud.

S pomoću učitelja Ladislava Varija izabrani su članovi predsjedništva đачke samouprave. Za predsjednicu je izabrana *Aleksandra Hederić*, za tajnicu *Čila Jagarić*, za športske programe će biti odgovorna *Melita*

Kuzma, a za kulturne programe *Patricija Pinterić*. Ostali članovi su još: *Lili Kočmaroš* i *Dora Vuk*.

U kuhanju pomogli su i roditelji, neki su kuhali gulaš, neki pekli ražnjiće, čevape, kobasice, meso; cijelo dvorište je mirisalo na finu hranu, no čim je bilo gotovo, ubrzo je i nestalo.

Za one učenike koji nisu bili aktivni u kuhanju, članovi samouprave pripremili su anketne listiće kojima su se mogli natjecati.

Beta

Aljmaš

Spomen-dan Ivana Antunovića i Dan hrvatskoga jezika

U suorganizaciji Hrvatske manjinske samouprave i Neprofitne udruge bunjevačkih Hrvata, u subotu, 8. studenoga, u Aljmašu je priređen već tradicionalni Spomen-dan Ivana Antunovića i Dan hrvatskoga jezika.

Budući da je zbog kiše izostala svečanost kod spomen-ploče postavljene na župnom uredu, predsjednica hrvatske samouprave Valerija Petrekanić Koszó svoj prigodni govor o životu i djelu biskupa Antunovića, preporoditelja i duhovnog vođe podunavskih Hrvata, održala je prije mise u župnoj crkvi.

Misno slavlje na hrvatskom jeziku, koje je uljepšano pjevanjem crkvenoga zbora pod vodstvom kantora Istvána Aradia, te molitvom vjernika koju su čitali učenici hrvatske skupine, predvodio je velečasni Franjo Ivanković iz Tavankuta.

Nakon mise okupljeni su položili vijence kod spomen-ploče biskupa Antunovića, povodom 120. obljetnice njegove smrti, koja je obilježena ove godine 24. kolovoza i u Kalači.

Okupljene je u gostionici «Žuto ždrijebe» pozdravila predsjednica hrvatske samouprave Valerija Petrekanić Koszó, među njima posebno predsjednicu Bačkog ogranka Saveza Hrvata u Mađarskoj Angelu Šokac Marković, nazočne predsjednike hrvatskih samouprava iz Bačke, te goste iz Bikića i Kačmara, naglašujući dobru suradnju s hrvatskim samoupravama u ta dva naselja.

U prigodnome kulturnom programu polaznici aljmaškog vrtića koji sudjeluju u odgoju na hrvatskom jeziku, nastupili su s dječjim igrama i brojalicama, a učenici koji uče hrvatski jezik, povodom obilježavanja Dana hrvatskoga jezika kazivali su stihove hrvatskih pjesnika. Domaći KUD «Zora» prikazao je splet bunjevačkih pjesova.

Druženje je nastavljeno zajedničkom večerom i hrvatskim balom, a za dobro raspoloženje pobrinuo se svirač Zoltan Varga iz Gare.

S. B.

Izradila: Dijana Kovačić
iz Fičehaza

IGRE ZA DJECU – ISPROBAJTE IH

Kamen, papir i škare

Dva igrača stoje sučelice i drže ruke iza leđa. Jedan igrač broji: jedan-dva-tri. Na tri oba igrača pružaju naprijed desnu ruku koja može biti u jednom od tri položaja: 1. stisnuta šaka – kamen, 2. otvoreni dlan – papir, ili 3. dva ispružena prsta – škare. Škare pobjeđuju papir jer ga mogu prerezati. Kamen pobjeđuje škare jer ih otupljuje. Papir pobjeđuje kamen jer ga može zamotati. Igram se može odrediti tko će započeti igru, odnosno proglasiti pobjednika kada je ishod neodlučan, a može se zbrajati i broj pobjeda u deset igara ili u određenom vremenu.

Tri gumbića

Ovu igru mogu igrati dva igrača, ali je veselije kad ih je više. Svaki igrač dobiva tri gumbića ili kamenčića. Igrač može u svakoj igri odlučiti hoće li u šaci zadržati jedan, dva ili tri gumba, ili će šaka biti prazna. Na zapovijed «Šake van!» svi igrači ispruže stisnutu šaku. Zatim redom pogađaju broj koji po njihovu mišljenju nije točan zbroj svih gumba u stisnutim šakama. (Točan broj može biti od 0 do najviše tri puta broj igrača.) Kad svi igrači završe pogađanje, sve se šake otvore i gumbi zbroje. Svi igrači koji su pogodili točan ukupan broj gumba, ispadaju iz igre, i igra se ponavlja. Pobjednik je onaj koji posljednji ostane u igri.

DONJI MIHOLJAC – Središnje obilježavanje Sv. Huberta, zaštitnika lovaca i lova, bilo je održano u ponedjeljak, 3. studenog ove godine, u organizaciji Lovačkog saveza Osječko-baranjske županije i LD Vidra, uz potporu Grada Donjeg Miholjca i Turističke zajednice. Na zanimljiv, privlačan način prikazali su tradicionalni odlazak u lov i proslavu Dana sv. Huberta. Proslavi je sudjelovao i harkanjski svećenik Ladislav Ronta koji je dan prije ugostio lovce iz Hrvatske na svetoj misi u harkanjskoj crkvi. Stotinjak lovaca iz Osječko-baranjske županije i desetak iz Republike Mađarske s upaljenim bakljama i u lovačkim odorama u svečanoj povorci uputili su se iz Mailathova dvorca u središtu grada prema župnoj crkvi Sv. Mihajla arhandela gdje su im se pridružili ostali župljani. Lovci su zvukom iz pet lovačkih rogova najavili početak misnoga slavlja, koje je predvodio donjomiholjački župnik i dekan preč. Antun Drenjančević uz suslavitelje: župnika iz Harkanja Ladislava Ronte, župnika iz Šljivoševaca Slavka Kovačevića, župnika iz Viljeva Vladu Karačića te donjomiholjačkoga župnog vikara Željka Grigića.

PEČUH – U povodu obilježavanja 90. obljetnice završetka Prvoga svjetskog rata, 9. studenoga na parceli poginulih vojnika na pečuškom groblju, gdje počiva 1650 vojnika pripadnika 13 naroda, u nazočnosti brojnih diplomata i javnih osoba predsjednica Mađarskog parlamenta Katalin Szili naglasila je kako mlade naraštaje danas treba učiti na čuvanje mira i sprečavanje ratnih sukoba. Svečanosti su pribivali i diplomatski predstavnici Republike Hrvatske u Mađarskoj, veleposlanik Ivan Bandić i konzul gerant Vesna Njikoš Pečkaj.

PUSTARA – U povodu blagdana Svih svetih Hrvatska manjinska samouprava sela Pustare dala je podići drveni križ pred crkvu. Davna je bila to želja mještana da se u crkvenom dvoru podigne takav kip. Zna se da su Hrvati istinski pobožni, stoga je u tim nastojanjima pomogla manjinska samouprava. Križ je posvetio mjesni župnik István Marton.

Kemlja–Kupljenovo

Još jedna folklorna suradnja na štartu

Franjo Nemet od kemljanskoga „Konoplja” u razgovoru s Duškom Pasarićem, predstavnikom KUD-a Kupljenovo

Misece dugo se je povidalo da bi i Kemljanci željni bili uspostaviti folklorni kontakt s matičnom zemljom. To je iznad svih najbolje forsirao Franjo Nemet, peljač folklorne grupe Konoplje u Kemlji, a pokidob je Tilda Kőrösi (rodom iz Kemlje) znala za tu neprikrivenu želju svojega zemljaka, rado je pozvala kemljanske folklorase na posjet prijateljem, minuli mjesec u Šenkovec. Ovako su i Kemljanci svojim očima vidili i na vlašćoj koži čutili kako izgleda kad nekog objami pravi prijatelj. U razgovoru sa Šenkovljani, umjetnički vođa

Franjo Nemet veljek je našao svoju peršonu, dopredsjednicu KUD-a Mihovil Krušlin Jasnu Horvat, ka nije dugo razmišljala, nek veljek je stupila u akciju i nazvala predstavnika KUD-a Kupljenovo. Osnovna škola Kupljenovo-Luka jur ljeta dugo uspješno suraduje sa školom u Gornjem Četaru, a folklorasi Hruševca Kupljenskog su povezani s ljudi u Hrvatski Šica. Vjerojatno se je za ovo prijateljstvo točno znalo u cijeloj okolici. Nedilju, 12. oktobra, pred svetom mašom, u Brdovcu su se našli zastupnici budućih partnerov i uz ostalo su predali informacijske brošure, kako bi se čim prlje upoznali prik pomoćnih materijalov (cedejke, kazete, napisi) s poviješću i aktivnosti, a do prvoga sastanka, ufamo se, dojt će drugo ljeto jur u protuliću. Kako je rekao Franjo Nemet, Kemlja je bila 20 ljet dugo povezana na kulturnom polju s Pleternicom, a to prijateljstvo se je pred kratkim, nažalost, prekinulo. – *Mi nismo hteli to mirno primiti da nimamo nikogar u Hrvatskoj, zato smo i pokrenuli ov proces, i to će nam služiti i za spašavanje našega jezika. I u Bizonji vidimo kakova je to moć kad imaš prijatelje pak se hoćeš s njimi sporazumiti. Mislim da će ovo biti još jedna motivacija da dostanemo ljude za folklorno djelovanje u našem selu. Kako je Kemlja velika, u njoj je ostalo samo 600–700 ljudi ki se još pominaju po hrvatski, a ostali su se predali asimilaciji* – je rekao Franjo Nemet, ki se svaki tajedan vraća iz Beča u rodno selo na probu Konoplja, koje će vrijeda na zadovoljstvo svih članov imati još jedan dodatak za kulturno i jezično preživljenje.

-Tiho-

Šenkovečko-kemljansko-kupljenski tim koji je spreman mnogo toga i napraviti za novo prijateljstvo

Par reči o asimilaciji

Pročitavši komentar gospođe Branke Pavić Blažetin u 42. broju Hrvatskoga glasnika, počeo sam razmišljati: Zašto naši ljudi ne idu u većim broju na službene sastanke? Zašto naši unuki ne menjaju svoje misli na hrvatskom jeziku? Zašto roditelji ne govore svojim potomcima na materinskom jeziku? Zašto svećenici ne služe mise hrvatski? Itd. Mogao bih sebi postavljati pitanja na više stotina, ali bi na njih odgovaranje trajalo vrlo dugo, a vreme je i meni skupo. Zato ću odgovoriti samo na nekoliko pitanja u vezi s problemom identiteta i asimilacije.

1. Ja sam počeo učiti 1933. g. u sumartonskoj općoj školi. Ni bu ni ba nisam znao mađarski jer vrtića još nije bilo, doma govorilo se samo po naški, kajkavski! U selu bili su Mađari: Školjnjik, dve učiteljice, mesar Židov, krčmar Luthera, cestar Balogh i rorar (dimnjačar). Dušobrižnik u ono vreme bio je po imenu Imre Kadija.

No, pak da ga ne zaboravim, Mađar je bio i natariuš Lajos Szilágyi. Doma, međusobno, na ulici, u susudstvu, na groblju, u svatovima, u balovima govorilo se, popevalo se, narekalo se na našem kajkavskom. Nakon 1944. leta „pokvarenim” jezikom! Dakle, prvu pljusku naše narečje dobilo je nakon oslobođenja 1946. leta kada je počelo predavanje srpsko-hrvatskog jezika u našim zalskim osnovnim školama. Narečje nije dobilo samo pljuske, nego i oštre noževe u leđa u blizinu srca! Dobro pamtim da su „naši” prvi učitelji, u presudnoj meri, bili iz Bačke i Vojvodine. Tu i tamo bio je prisutan poneki Podravac. Ti su ljudi onda završili jednogodišnji učiteljski tečaj i bili ubačeni odmah u gliboku reku, među Hrvate u dijaspori, kod kojih je bio hrvatski dijalekat u svakome selu drugačiji. U tim selima gde se je stoljećima govorilo kajkavskim, materinskim jezikom odmah hteli su napraviti čudo! – Od Kajkavaca načinimo štokavce! Što je staro zbrišemo, a „novo”, „lepše” naučimo! Borba protiv kajkavštine postala je sve jača i jača! Badava su nosila deca kući „domaće pismene zadatke”, roditelji svojim mališanima pomoći nisu znali! Odakle bi bili znali ako srpski dijalekat nigdar niti čuli nisu. Pitanje „pomaganja” roditelji su na najjednostavniji način rešili: – Ako nije dobro kak mi govorimo, neka vas naučitelj navči na dober govor! Domaj reč je mađarska! Punktum! Učitelji ostali su sami poskvarnom decom, nepoznatim dijalektom, tvrdoglavnim roditeljima. Od prvih učitelja u našem kraju ostali su Franjo Krekić iz Kačmara ili Gare, Matija Ždral iz Pogana, Stjepan Blažetin iz Santova. Ostali tuđinci, nakon nekolikogodišnjeg rada nestali su s našeg terena kak „ptičice selice meseca septembra.

2. Kako se klala kajkavština? Uzmijmo za primer čoveče telo:

Učitelj postavlja pitanja, a deca odgovaraju.

Učitelj: Što imam na glavi?

Učenik: Na glavi imate škerlaka!

Učitelj: To nije škerlak, nego je ŠEŠIR!!!

Učitelj: Što nam raste na glavi?

Učenik: Na glavi nam rasteju lasi.

Učitelj: To nisu lasi, nego KOSA!!!

Učitelj: Što se vidi na obrazu?

Učenik: Na obrazu se vidiju joči, obrave, nos, vusta, vuha i zubi.

Učitelj: Književno rečeno: oči, obrve, usta, uši.

Učitelj: Na čemu sedi glava?

Učenik: Glava sedi na vratu!

Učitelj: Bravo! Vrlo dobro!

Učitelj: Na čemu stoji vrat?

Učenik: Vrat stoji na hrptu!

Učitelj: Vrat stoji na KIČMI!

Učitelj: Čime držimo svesku pak olovku?

Učenik: Kaj je to sveska pak olovka? Mi velimo irka pak klajbas!

Učitelj: Više nema klajbasa ni irke, nego sveske i olovke!

Učitelj: Ajmo dalje! Što imamo pri kraju naših ruku?

Učenik: Pri kraju ruku imamo perste.

Učitelj: Kako se zovu prsti?

Učenik: PALEC, mutató (kažiprst), srednji, gyúrús (prsteni) i muzek!

Učitelj: VIDITE kak je pokvaren vaš jezik! Mesto kažiprsta kažete mutató, a mesto prstenog gyúrús! Što nam raste na prstima?

Učenik: Na prstima rastu NOVTI!

Učitelj: Nisu novti, nego nokti! Itd.

Makakova je tema došla na red u nastavi, na navedeni način klaao se jezik. Srećniji su bili kojima je uspeo dalje učenje u našim srednjim i višim školama. Ali većina, narod ostao je po selima bez ikakve kulturne hrane, bez knjige, bez pripovetke, bez poezije, bez romana pak bez svakodnevnog tiska, bez novina i časopisa. Od 1920. godine sve do danas stanje je nepromenljivo. Prije Trianona smo imali svakodnevne veze s Međimurcima, s rođacima. Danas bežimo na more po autocesti, u Dalmaciji, pri našim, dragim Čakavcima nakupujemo suvenire, nagrade za doma ostavljene pak jurimo bez pameti na svoje radno mesto. Mladež ne čita, mladež ne piše, samo novac sakuplja te uči engleski jezik!

Što se pak tiče identiteta? Identitet nemaš bez maternje reči. Po tome znam da sam Hrvat ili Horvat kaj govorim jezik kojeg mi je Mama dala kad me je u svoju utrobu primila. Najlepša joj hvala! Ja se, dragi moji, ponosim svojom KAJ-KAVŠTINOM! Pri Plitvičkim jezerima sreo sam se praškim Česima, bratislavskim Slovacima, u Ljubljani Slovencima, na Crnom moru Bugarima, Ukrajincima, Rusima. Čak sam imao službene poslove i s Poljacima! Bez ikakve uobraženosti mogu vam reći da sam svojom kajkavštinom lako menjao misli sa članovima navedenih naroda. Zato, dragi moji, nemojmo se stiditi što smo Hrvati! Štimajmo se jer celi se svet našim kravatama kinči i poslušna pesme, melodije pomoću magnetofona Nikole Tesle!

BUDIMO SVI PRETPLATNICI HRVATSKOGA GLASNIKA!

Joška Vlašić Manglin

BUDIMPEŠTA – U organizaciji Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i đakčkog doma, u Budimpešti se od 17. do 21. studenog održava Hrvatski tjedan kulture koji se priređuje u povodu 320. obljetnice doselidbe Hrvata-Bunjevaca u Bačku. U bogatim programima bit će predstavljena knjiga Klare Sekereš s naslovom „Od dvora do dvora” u izdanju Croatiace Kft. O knjizi će govoriti Mijo Karagić. Bit će natjecanje gimnazijalaca pod nazivom Tko što zna o Bunjevcima?; razgovor s Ivanom Guganom, urednikom Hrvatske kronike MTV-a pod naslovom Kamo će nas put odvesti? – očuvanje nacionalne svijesti i vjere u Hrvata izvan granica Republike Hrvatske. Đuro Franković, etnolog, održat će predavanje naslova „Udaranje mladenaca kruhom”, starodrevni bunjevački običaji. Učenici 3. razreda izvest će lutkarsku predstavu, a učiti će se i bunjevačke pučke pjesme i plesovi u društvu plesne skupine „Tamburica”. O bunjevačkohrvatskoj književnosti predavanje će održati književni povjesničar Stjepan Blažetin uz ulomke iz kazališnog komada „Katica” autora Antuna Karagića, u izvedbi učenika 10, 11. i 12. razreda. Povjesničar Dinko Šokčević održat će predavanje naslova Od Dalmacije do Bačke – Prošlost i sadašnjost Bunjevaca u Mađarskoj, a Ante Kutle, predsjednik Udruge Lijepa naša, održat će predavanje pod naslovom Odgoj i obrazovanje za okoliš i održivi razvoj. Za vrijeme Hrvatskoga tjedna kulture, u predvorju škole bit će postavljena izložba učeničkih radova, projektiranje turističkih filmova i reportaža o „zemlji tisuću otoka”, radit će i radio: Pop i folk – predstavljaju se disk džokeji, a moći će se kušati i bunjevački specijaliteti iz bakine kuhinje.

ŠIKLOŠ – Kako saznajemo, u organizaciji šikloških Hrvata i njihove samouprave, i u tamošnjem domu kulture povodom ovogodišnjeg Martinja, praznika Hrvata i iz okolice Šikloša, 8. studenoga održan je Šokački bal na kojem je svirao „Badel”.

BUDIMPEŠTA – U organizaciji budimpeštanske Hrvatske samouprave, 16. studenoga s početkom u 17 sati, u crkvi Sv. Mihajla bit će održana sveta misa i koncert HSKPD-a *Seljačka sloga* iz Nuštra. Organizatori svakoga rado očekuju.

PETROVO SELO – Petroviski ženski zbor Ljubičica je zvao na folklorno otpodne 19. oktobra, nedilju, u dom kulture. U programu su nastupali zbor Djurdjice iz Sambotela, orkestar Boglya, HKD Gradišće i tamburaški orkestar Petrovoga Sela, kot i domaće Ljubičice.

Baščani u Gradišću

Proširena nogometna turneja od Petrovoga Sela do Cindrofa

Seniorske momčadi Baške i Petrovoga Sela su se prvi put našle na nogometnom igrališću lani u jesen, a nije dugo kasnio ni posjet Gradišćancev na otoku Krku. Petrovišćani su nepozabljive trenutke doživili kod svojih prijateljev, a 22. oktobra, srijedu, je znova došlo vrime da seniorska ekipa iz Hrvatske u noćnoj fešti kod Viktora Kohuta, kontakt-osobe ovoga prijateljstva, ispočiva napore putovanja. Člani Nogometnoga kluba Vihor ovput su sadržajno isplanirali vlašću turneju u Gradišću, a u tom su im bili pravi partneri domaćini. Četvrtak je potrošen u ugodnom izletu u Austriji, u vinokušanju u Gorici, a posjećen je u Gornjem Četaru i Muzej željezne zavjese. Isti dan otpodne je odigrana prijateljska utakmica, ali ne po dosadašnjoj navadi jer dovidob su Baščani svenek potukli Petrovišćane, a sad se je to jednoč zgodalo obrnuto. Domaćini su taktičnom igrom u velikoj borbi dobili derbi na 4 : 3 iako

je i vjetar suprot nas igrao. Kako je rekao Borut Mohar, nije ni najmanje zadovoljan ovim rezultatom, a gvišno će doma svi pogledati cijelu utakmicu ka je i snimljena videokamerom i ka se čeka na detaljnu analizu. U petak, umjesto puta do Budimpešte, što je već bio organiziran, a zavolj daljine i otpovidan sa strane gostov, poslije razgledavanja grada Sambotela baščanski nogometaši su nastavili put u Željezno, a potom u Cindrof. Tamo ih je primio mjesni nogometni klub seniorov, i takaj je spravišće proslavljeno nogometnom borbom. Kako izgleda, Hrvate na ovoj turneji nije srića preveć sprohadjala kad im se je još jednoč ponovila sudbina od prlje, i utakmica je i ovde izgubljena na 4 : 3. Željezno, Beč i Rušta još su nudili dodatne lipote za putnike nogometaše, ki su poslije četverodnevoga boravka, u nedilju, dali zbogom Gradišću.

-Tiho-

ZAGREB – U Hrvatskoj matici iseljenika 24. studenoga održat će se ovogodišnji „Forum hrvatskih manjina” na koji će se, po riječima organizatora, pozvati predstavnici manjinskih zajednica i nadležnih ustanova iz Hrvatske, a govorit će se o jeziku i o tome što je najzanimljivije glede jezika u manjinskim zajednicama. Kako ističu organizatori, potrudit će se da odgovarajući nadležni ljudi u hrvatskim ustanovama to čuju i pomognu Hrvatima izvan Hrvatske na pravi način.

PEČUH – U Galeriji Csopor(T) Horda pečuskoga Hrvatskog kazališta, 13. studenoga bit će otvorena izložba koprivničkog akademskog slikara Željka Mucka. Izložbu otvorenu do 10. prosinca otvara redatelj László Bagossy. Diplomiravši slikarstvo 1984. godine na zagrebačkoj Akademiji likovnih umjetnosti, Željko Mucko dosad je više puta nagrađivan, a iza sebe ima niz skupnih i više od 20 samostalnih izlaganja. Autor je sudjelovao i na tridesetak likovnih manifestacija i dobrotvornih akcija.

HRVATSKA DRŽAVNA SAMOUPRAVA
I SAVEZ HRVATA U MAĐARSKOJ

Vas pozivaju
da svojom nazornošću
uvučite:

DAN HRVATA

koji će biti održan
15. studenog 2008. godine u Baji

Pokrovitelji Dana Hrvata:

Stjepan Mesić,
predsjednik Republike Hrvatske

Dr. László Sólyom,
predsjednik Republike Mađarske

Mjesto održavanja priredbe:
Kazališna dvorana
(Baja, Oroszlán u. 3.)

Ukoliko ste u mogućnosti odazvati se pozivu, molimo
Vas do 9. studenog 2008. godine
javiti na tel.: 00/36) 1/303-6093,

PROGRAM PRIREDBE

15.30–16.30

Sveta misa u crkvi Sv. Antuna
(Baja, Bartók Béla u. 1)
Svetu misu predvodi: mons. Vladimir
Stanković, kanonik prvostolnog kaptola
zagrebačkog, prelat

17.00–18.30 Kazališna dvorana
(Baja, Oroszlán u. 3)

Svečano otvorenje, pozdravni govori,
dodjela odličja

17.30–18.30 Gala program

KUD Gara
Plesovi iz Podravine
Pjevački zbor iz Dušnoka
Racke pjesme
KUD „Vodenica” iz Bačina
Plesovi iz Gradišća i Pomurja
KUD „Rokoko” iz Čikerije
Plesovi iz Baranje
KUD Gara
Bunjevački plesovi